

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 58 - 95, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/165/2001

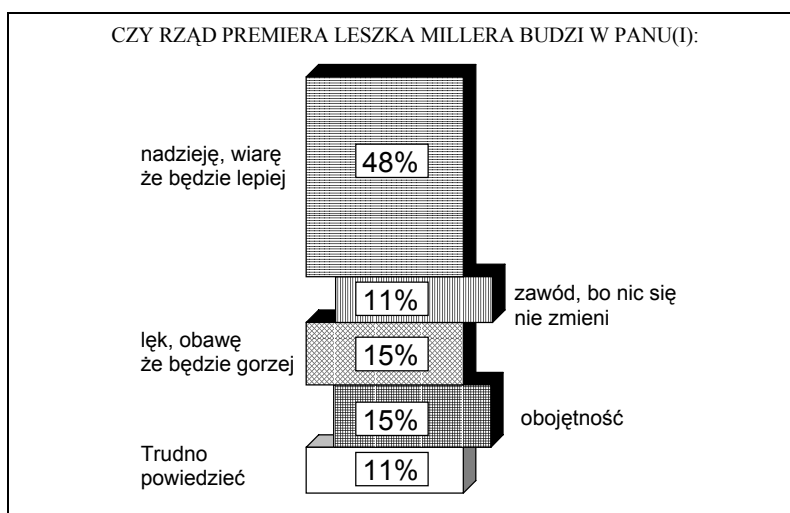
PIERWSZE OCENY RZĄDU LESZKA MILLERA

KOMUNIKAT Z BADAŃ

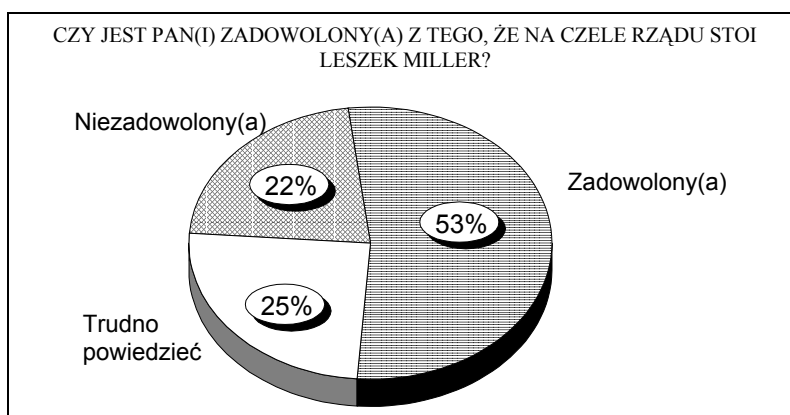
WARSZAWA, LISTOPAD 2001

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Połowa społeczeństwa deklaruje poparcie dla rządu Leszka Millera, połowa również uważa, że polityka nowej ekipy rządowej stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej.
- Z nowym rządem badani wiążą przede wszystkim „nadzieję, wiarę, że będzie lepiej”.

- Ponad połowa ankietowanych wyraża zadowolenie, że nowym premierem jest Leszek Miller.

- Ponad dwie piąte Polaków (42%) zadeklarowało, że bezpośrednio oglądało lub co najmniej zna ze słyszenia *exposé* nowego premiera. Zdecydowana większość z tej grupy oceniła je pozytywnie.

Listopadowy sondaż¹, w którym po raz pierwszy badani wyrażali opinie o nowym rządzie, przeprowadziliśmy w niespełna miesiąc po powołaniu gabinetu Leszka Millera. Było to jeszcze przed uchwaleniem ustawy podatkowej, przedstawieniem projektu budżetu na rok przyszły, a także przed przyjęciem przez rząd nowego stanowiska negocjacyjnego Polski w rokowaniach z Unią Europejską.

OCZEKIWANIA WOBEC NOWEGO RZĄDU

Rząd Leszka Millera został dobrze przyjęty przez badanych - zdaniem niemal połowy z nich będzie on lepszy od Rady Ministrów kierowanej przez Jerzego Buzka. Tylko mniej niż co dziesiąty respondent jest zdania, że będzie gorszy. Oczekiwanie, że nowa ekipa rządowa będzie lepsza lub co najmniej taka sama jak poprzednia, towarzyszyło jak dotychczas każdemu jej powołaniu od 1993 roku, gdy zaczęliśmy zadawać takie pytanie. Świadczy to, iż z każdą zmianą władzy ludzie są skłonni wiązać nadzieje na poprawę sytuacji. Niemniej poziom oczekiwań w stosunku do obecnego rządu jest dość wyraźnie wyższy niż w stosunku do gabinetu Jerzego Buzka w listopadzie 1997 roku.

¹ Sondaż „Aktualne problemy i wydarzenia” (138) przeprowadzony został w dniach od 9 do 12 listopada 2001 roku na liczącej 968 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłej ludności Polski.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd będzie w porównaniu z poprzednim lepszy czy też gorszy?	Lepszy	Taki sam, ani lepszy, ani gorszy	Gorszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Rząd Waldemara Pawlaka w porównaniu z rządem Hanny Suchockiej	58	18	9	15
Rząd Józefa Oleksego w porównaniu z rządem Waldemara Pawlaka	40	35	7	18
Rząd Włodzimierza Cimoszewicza w porównaniu z rządem Józefa Oleksego	45	34	6	15
Rząd Jerzego Buzka w porównaniu z rządem Włodzimierza Cimoszewicza	37	23	10	31
Rząd Leszka Millera w porównaniu z rządem Jerzego Buzka	47	29	8	17

Bardzo interesująco kształtują się oczekiwania ankietowanych wobec rządu koalicji SLD-UP-PSL w zależności od ich zachowania we wrześniowych wyborach parlamentarnych.

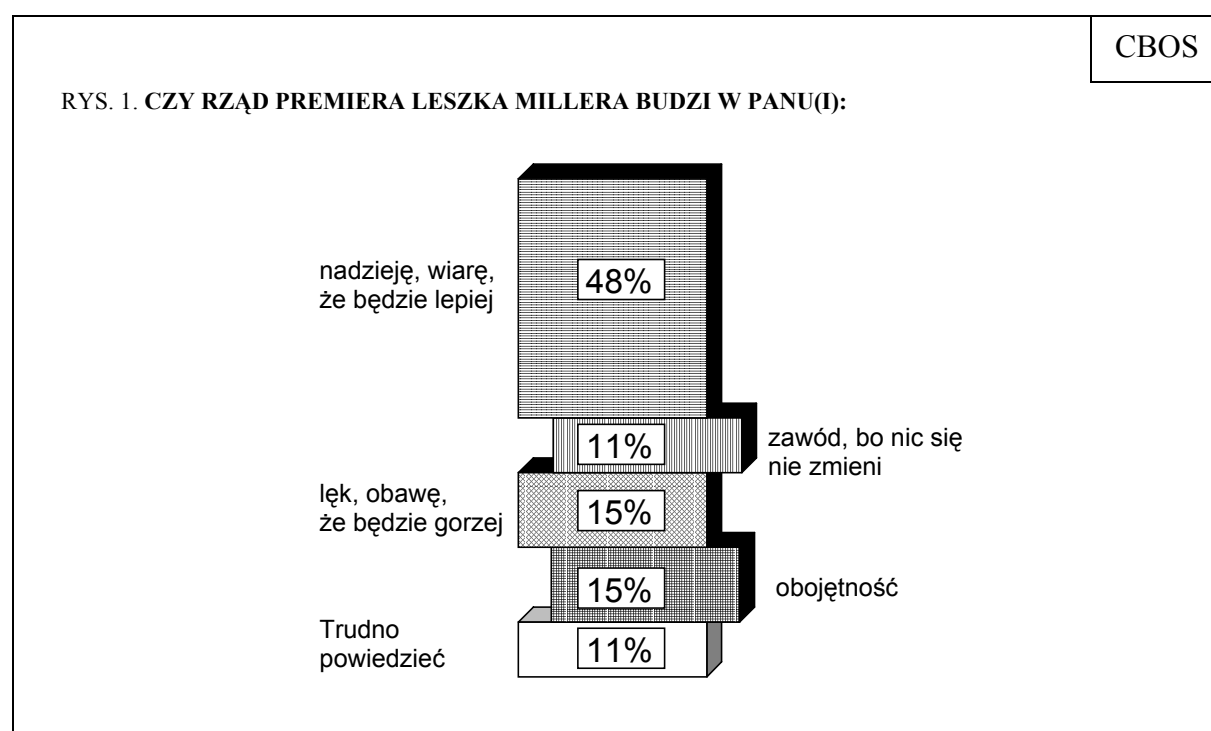
Tabela 2

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd będzie w porównaniu z poprzednim lepszy czy też gorszy?			
	Lepszy	Taki sam, ani lepszy, ani gorszy	Gorszy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD - UP	75	15	1	9
PSL	59	32	1	8
Samoobrona	61	19	6	14
LPR**	23	40	11	26
PiS**	20	11	38	31
PO	16	42	33	9
Nie głosujący	39	34	7	20
* Określone na podstawie odpowiedzi na pytanie: na kogo badany głosował w ostatnich wyborach parlamentarnych				
** Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie				

Elektorat PSL dwukrotnie częściej niż wyborcy współkoalicjanta (SLD-UP) sądzi, że rząd Leszka Millera nie będzie ani lepszy, ani gorszy od swego poprzednika. Jednocześnie zwolennicy Samoobrony, niewchodzącej w skład koalicji rządowej, w takim samym stopniu jak elektorat PSL oczekują, że nowy rząd okaże się lepszy od gabinetu Jerzego Buzka. Natomiast wśród wyborców partii opozycyjnych widać wyraźną różnicę w ocenie tej sprawy pomiędzy elektoratami LPR, PO i PiS. Wśród sympatyków LPR wyraźnie dominuje przekonanie, że obecny rząd będzie taki sam jak poprzedni. Wyborcy PiS najczęściej ze wszystkich uważają, iż będzie gorszy, ale najczęściej także nie mają zdania w tej sprawie. Zwolennicy PO mają podzielone opinie między „ani lepszy, ani gorszy” a „gorszy”. Można przypuszczać, że różnice w tych ocenach mają swoje źródło nie tyle w stosunku wyborców tych trzech partii do obecnego rządu, ile w stosunku do gabinetu Jerzego Buzka.

Warto też zwrócić uwagę, że wśród badanych niebiorących udziału w wyborach panuje przekonanie, że obecny rząd będzie lepszy lub co najmniej nie gorszy od swego poprzednika.

Zapytaliśmy również ankietowanych, jakie uczucia - nadziei, zawodu, lęku czy obojętności - budzi w nich rząd Leszka Millera.

Niemal połowa badanych wiąże z nowym rządem nadzieję na poprawę, a tylko 15% obawia się pogorszenia. Mimo iż ludzie są skłonni wiązać nadzieje z każdą zmianą władzy, jednak występowanie takich postaw zmieniło się w miarę nabywania doświadczeń z funkcjonowaniem demokracji. Oto jak kształtowały się odpowiedzi na to pytanie w całym okresie rządów demokratycznych w Polsce.

Tabela 3

(w nawiasach data badania)	Czy rząd premiera [...] budzi w Panu(i)*:				
	nadzieję, wiarę, że będzie lepiej	zawód**, bo nic się nie zmieni	lęk, obawę, że będzie gorzej	obojętność, nie interesuje to Pana(i)	Trudno powiedzieć
	w procentach				
Tadeusza Mazowieckiego (IX '89)	82	2	3	4	9
Jana Krzysztofa Bieleckiego (I '91)	47	9	21	7	16
Jana Olszewskiego (I '92)	29	13	41	8	9
Hanny Suchockiej (VII '92)*	63	6	7	11	12
Waldemara Pawlaka (XI '93)	65	7	8	11	9
Józefa Oleksego (IV '95)	47	12	14	16	11
Włodzimierza Cimoszewicza (II '96)	42	13	11	24	12
Jerzego Buzka (XI '97)**	44	11	14	18	12
Leszka Millera (XI '01)	48	11	15	15	11
*Do I '92 pytanie to brzmiało: „Czy, Pana(i) zdaniem, nowy rząd budzi w większości ludzi...”					
** Do XI '97 odpowiedź brzmiała: „roczarowanie, bo nic się nie zmieni”					

Nie jest zaskoczeniem skala nadziei, z jaką społeczeństwo polskie przyjęło powstanie rządu Tadeusza Mazowieckiego. Następne dwa gabinety rozpoczynały pracę w warunkach złych nastrojów społecznych wynikających z pierwszego „szoku transformacyjnego”. Sformowanie gabinetów Hanny Suchockiej i - po następnych wyborach - Waldemara Pawlaka - wzbudziło duże oczekiwania społeczne. Później jednak dość wyraźnie osłabła tendencja do witania kolejnych rządów z nadzieją na to, że „będzie lepiej”, wzrosła zaś obojętność wobec zmian ekip rządzących. Od zastąpienia rządu Waldemara Pawlaka przez rząd Józefa Oleksego rozkład uczuć, jakimi obdarzane są kolejne gabinety rządowe, w zasadzie się nie zmienia - wiara w to, że „będzie lepiej” dominuje, ale nie jest ona już tak silna jak na początku dekady.

Tabela 4

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy rząd premiera Leszka Millera budzi w Panu(i):				
	nadzieję, wiarę, że będzie lepiej	zawód, bo nic się nie zmieni	lęk, obawę, że będzie gorzej	obojętność, nie interesuje to Pana(i)	Trudno powiedzieć
	w procentach				
SLD - UP	82	5	5	5	3
PSL	59	6	9	21	5
Samoobrona	55	5	17	15	8
PiS**	31	11	36	9	13
LPR**	20	25	37	9	9
PO	13	17	45	18	7
Nie głosujący	38	12	14	21	14
*Wg odpowiedzi na pytanie: na kogo badany głosował w ostatnich wyborach parlamentarnych					
** Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie					

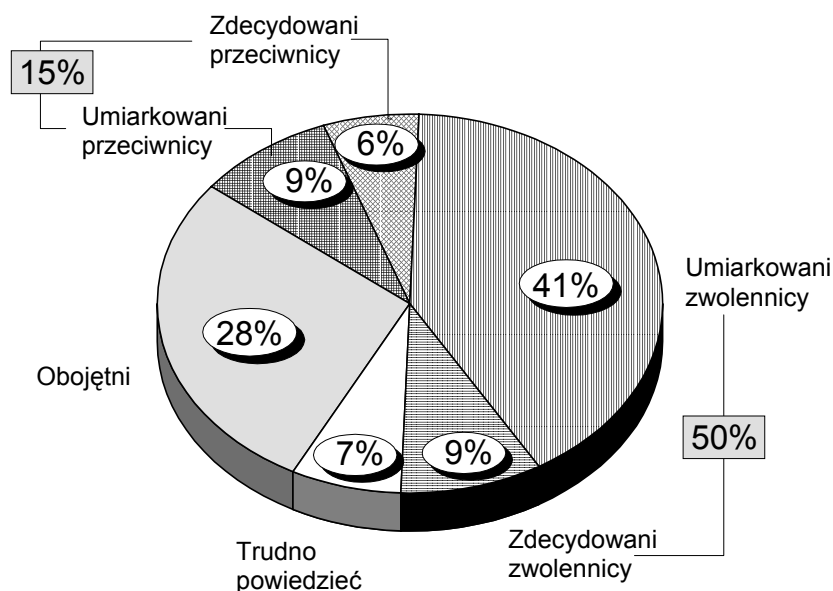
Zwraca tu uwagę wyraźnie bardziej sceptyczny stosunek do rządu Leszka Millera elektoratu PSL niż wyborców SLD-UP. Natomiast zwolennicy Samoobrony odnoszą się do nowego rządu podobnie jak elektorat PSL, z jedną tylko poważniejszą różnicą - wśród wyborców Samoobrony jest więcej osób obawiających się pogorszenia, a mniej deklarujących obojętność.

Wśród ugrupowań opozycyjnych stosunkowo najbardziej jednolite stanowisko wobec nowego rządu mają wyborcy PO. W elektoracie tym najmniej osób łączy z powstaniem tej koalicji nadzieje na poprawę, jednocześnie zaś blisko połowa wyraża obawy.

POPARCIE DLA NOWEGO RZĄDU

Poprzedni rząd u schyłku swego urzędowania (we wrześniu bieżącego roku) był popierany zaledwie przez niespełną jedną piątą badanych (18%), połowa zaś (49%) uważała się za jego przeciwników. Rząd Leszka Millera rozpoczyna pracę przy znacznie większym poziomie społecznej akceptacji - proporcje zwolenników i przeciwników są niemal dokładnie odwrotne.

RYS. 2. STOSUNEK DO RZĄDU LESZKA MILLERA

Gdy jednak porównamy poziom akceptacji nowego rządu z poparciem społecznym, jakie uzyskiwały w momencie rozpoczynania swej działalności poprzednie gabinety, okazuje się, że rząd Jerzego Buzka w pierwszym miesiącu urzędowania cieszył się podobnym poparciem, a rząd Waldemara Pawlaka - jeszcze wyższym. Mniejszą aprobatę miały „na starcie” gabinety Włodzimierza Cimoszewicza, a szczególnie Józefa Oleksego. Wiąże się to zapewne z tym, że były one powoływane przez ten sam układ polityczny, natomiast obecny rząd, podobnie jak gabinety Waldemara Pawlaka i Jerzego Buzka, powstał po wyborach związanych ze zmianą tego układu. Trzeba także dodać, że rządy Włodzimierza Cimoszewicza i Józefa Oleksego utrzymały wysokie poparcie do końca swej działalności. Natomiast akceptacja gabinetu Waldemara Pawlaka w ostatnich miesiącach urzędowania zmalała do poziomu porównywalnego z poparciem rządu Jerzego Buzka w tym samym okresie.

Tabela 5

Nowo powołane rządy (w nawiasach data badania)	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Waldemara Pawlaka (XI '93) ²	61	20	12	7
Józefa Oleksego (IV '95)	33	37	24	7
Włodzimierza Cimoszewicza (III '96)	42	30	22	6
Jerzego Buzka (XI '97)	48	33	12	7
Leszka Millera (XI '2001)	50	28	15	7

Poparcie dla rządu Leszka Millera tylko w nieznacznym stopniu zależy od położenia społecznego i cech demograficznych respondentów. Stosunkowo większą niż w innych grupach liczbę zwolenników ma on wśród pracowników umysłowych niższego szczebla i robotników, przeciwników zaś - wśród kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracujących na własny rachunek³.

Stosunek do rządu jest natomiast silnie zróżnicowany w zależności od sympatii politycznych respondentów. Poglądy lewicowe idą w parze z poparciem dla rządu, poglądy prawicowe - z brakiem poparcia, choć w tym przypadku zbieżność ta jest mniejsza. Natomiast zarówno wśród osób określających swoje poglądy jako centrowe, jak i w grupie niepotrafiących określić swojej orientacji politycznej zwolennicy rządu przeważają nad jego przeciwnikami.

Tabela 6

Poglądy polityczne	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Lewica	80	14	4	3
Centrum	43	33	18	5
Prawica	26	26	42	6
Trudno powiedzieć	30	44	9	17

² Pytanie to zadawane jest od grudnia 1992 roku, nie ma więc możliwości porównania z poparciem dla rządu Hanny Suchockiej (i poprzednich gabinetów) w pierwszym miesiącu jego urzędowania.

³ Grupa ta jest jednak w badanej próbie bardzo mało liczna (26 osób), do danych jej dotyczących należy więc podchodzić ostrożnie.

Zależność ta przekłada się na elektoraty poszczególnych partii i ugrupowań politycznych, znajdujących się w nowym Sejmie.

Tabela 7

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Stosunek do rządu			
	zwolennicy	obojętni	przeciwnicy	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD - UP	82	11	3	4
Samoobrona	63	22	12	3
PSL	52	40	7	2
LPR**	27	22	42	9
PiS**	24	32	28	16
PO	11	24	59	5
Nie głosujący	43	35	14	8
*Wg odpowiedzi na pytanie: na kogo badany głosował w ostatnich wyborach parlamentarnych				
** Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie				

Po raz kolejny okazuje się, że najbardziej konsekwentnie opozycyjni wobec koalicji SLD-UP-PSL są wyborcy Platformy Obywatelskiej. Wśród badanych, którzy głosowali na LPR, dominują wprawdzie przeciwnicy rządu Leszka Millera, ale jest też niemała grupa deklarujących się jako jego zwolennicy. Wśród wyborców PiS jest natomiast niemal tyle samo zwolenników obecnego rządu, co przeciwników. W tym elektoracie największa grupa deklaruje stosunek obojętny, liczni są też tacy, którzy powstrzymują się od zajęcia stanowiska w tej sprawie.

Sytuacja gospodarcza kraju jest obecnie postrzegana przez badanych bardzo krytycznie⁴. Nadzieje na jej poprawę wiąże z rządem Leszka Millera co drugi badany, jednak jest to taki sam poziom jak w przypadku poprzedniej zmiany rządu. Ujawnia się tu po raz kolejny wspomniane już zjawisko „kredytu nadziei”, jakim obdarzają ankietowani nowo powstające rządy.

⁴ Por. komunikat CBOS „Nastroje społeczne w listopadzie”, listopad 2001.

Tabela 8

Oceniane rządy (w nawiasach data badania)	Czy polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Hanny Suchockiej (VII '92)	54	10	36
Waldemara Pawlaka (XI '93)*	54	21	25
Józefa Oleksego (IV '95)	38	43	20
Włodzimierza Cimoszewicza (III '96)	50	30	20
Jerzego Buzka (XI '97)	49	27	24
Leszka Millera (XI '01)	51	24	25
* Do roku '94 pytano o „szanse wyjścia z kryzysu gospodarczego”			

Stopień optymizmu co do przewidywań polityki gospodarczej rządu wśród wyborców poszczególnych partii znajdujących się w Sejmie pokrywa się w ogólnych zarysach z poparciem dla gabinetu Leszka Millera.

Tabela 9

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy polityka obecnego rządu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD - UP	81	6	13
Samoobrona	66	23	11
PSL	60	16	24
PiS**	28	38	34
LPR**	23	61	16
PO	15	70	15
Niegłosujący	43	25	32
*Wg odpowiedzi na pytanie: na kogo badany głosował w ostatnich wyborach parlamentarnych			
** Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie			

APROBATA LESZKA MILLERA JAKO SZEFA RZĄDU

Zadowolenie z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller, wyraża 53% badanych, a 22% jest niezadowolonych. W listopadzie 1997 roku zadowolenie z objęcia urzędu premiera przez Jerzego Buzka deklarowało mniej osób (47%), ale jednocześnie mniej także było niezadowolonych (13%). Różnica ta wynika głównie z tego, że Jerzy Buzek w przeciwieństwie do Leszka Millera obejmując stanowisko premiera był politykiem mało znanym i znacznie więcej respondentów nie potrafiło wówczas ustosunkować się do tego faktu. Podobna sytuacja - w jeszcze większym zakresie - miała miejsce, gdy premierem został Jan Krzysztof Bielecki.

Poza Tadeuszem Mazowieckim, akceptowanym w momencie obejmowania stanowiska przez 82% badanych, oraz Hanną Suchocką (67%) i Waldemarem Pawlakiem (61%) poziom akceptacji kolejnych premierów w pierwszym miesiącu sprawowania urzędu był zbliżony.

Tabela 10

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi:	Zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Tadeusz Mazowiecki (IX '89)	82	2	16
Jan Krzysztof Bielecki (I '91)	34	8	58
Jan Olszewski (I '92)	48	19	33
Hanna Suchocka (VII '92)	67	6	27
Waldemar Pawlak (X '93)	61	21	18
Józef Oleksy (IV '95)	52	20	28
Włodzimierz Cimoszewicz (III '96)	49	24	27
Jerzy Buzek (XI '97)	47	13	40
Leszek Miller (XI '01)	53	22	25

Stosunkowo największa liczba nieakceptujących szefa rządu jest wśród mieszkańców wielkich miast (32%), pracujących na własny rachunek⁵ (32%), uczniów i studentów (34%), a także badanych deklarujących częsty udział w praktykach religijnych (37%).

Stosunek do osoby premiera jest bardzo silnie związany z poglądami politycznymi. Badani identyfikujący się z lewicą akceptują Leszka Millera niemal powszechnie. Aprobata przeważa także wśród deklarujących opcję centrową oraz w grupie o niesprecyzowanych poglądach. Natomiast wśród osób o orientacji prawicowej silnie przeważa niezadowolenie z tego, że Leszek Miller zajmuje stanowisko premiera.

Nowy premier znajduje największe poparcie - co zrozumiałe - wśród wyborców swojej partii oraz UP występującej wraz z nią w wyborach. Zadowolenie z osoby szefa rządu zdecydowanie przeważa także w elektoratach PSL i Samoobrony oraz wśród niegłosujących. Z partii opozycyjnych natomiast najbardziej jednoznacznie negatywne stanowisko zajmują wyborcy Platformy Obywatelskiej.

Tabela 11

Elektoraty partii i ugrupowań politycznych*	Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?		
	Zadowolony(a)	Niezadowolony(a)	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD - UP	87	3	10
PSL	56	14	30
Samoobrona	57	24	19
LPR**	26	55	19
PiS**	26	64	10
PO	13	72	15
Niegłosujący	46	19	35
*Wg odpowiedzi na pytanie: na kogo badany głosował w ostatnich wyborach parlamentarnych			
** Ze względu na małą liczebność osób deklarujących głosowanie na te ugrupowania dane te należy traktować ostrożnie			

Badanym zadano także pytanie, jakie uczucia budzi w nich osoba Leszka Millera. Spośród dziewięciu określeń można było wybrać maksymalnie trzy.

⁵ Grupa ta jest jednak w badanej próbie bardzo mało liczna (26 osób), do danych jej dotyczących należy więc podchodzić ostrożnie.

		CBOS
Jakie uczucia budzi w Panu(i) osoba Leszka Millera?		
Nadzieję	50%	
Zaufanie	32%	
Szacunek	28%	
Obojętność	27%	
Sympatię	25%	
Obawę	22%	
Nieufność	18%	
Niechęć	10%	
Złość, zdenerwowanie	5%	
Trudno powiedzieć	6%	

Zdecydowanie dominującym uczuciem, jakie wzbudza wśród badanych osoba Leszka Millera, jest **nadzieja**. Trzy inne pozytywne uczucia - zaufanie, szacunek i sympatię - wybrało od jednej czwartej do jednej trzeciej ogółu respondentów. Ponad jedna czwarta ankietowanych deklaruje obojętność. Uczucia negatywne wybierał mniej niż co czwarty badany; najczęściej była to obawa.

Przedstawimy jeszcze rozkład uczuć wobec Leszka Millera dominujących w elektoratach poszczególnych partii. Dla przejrzystości obrazu będą to cztery uczucia najczęściej wymieniane w danym elektoracie.

		CBOS
Elektoraty	Cztery najczęściej wymieniane uczucia	
SLD-UP	Nadzieja (76%), Zaufanie (55%), Szacunek (46%), Sympatia (42%)	
PSL	Nadzieja (55%), Zaufanie (38%), Szacunek (36%), Obojętność (30%)	
Samoobrona	Nadzieja (55%), Zaufanie (42%), Szacunek (36%), Obawa (24%)	
LPR	Obawa (44%), Obojętność (43%), Nieufność (37%), Nadzieja (31%)	
PiS	Obawa (67%), Nieufność (51%), Obojętność (33%), Nadzieja (21%)	
PO	Nieufność (55%), Niechęć (51%), Obawa (43%), Obojętność (27%)	
Niegłosujący	Nadzieja (45%), Obojętność (35%), Zaufanie (26%), Szacunek (23%)	

Leszek Miller wzbudza wśród wyborców **SLD-UP, PSL** oraz **Samoobrony** przede wszystkim **nadzieję**, a także **zaufanie i szacunek**. Podobnie odnoszą się do niego ci, którzy nie brali udziału w wyborach. Natomiast wśród głosujących na **LPR i PiS** nowy premier wzbudza przede wszystkim **obawę**, a w dalszej kolejności **nieufność i obojętność**. W elektoratach tych jednak dość częstym uczuciem jest także nadzieja. Najbardziej negatywne uczucia wzbudza szef rządu w elektoracie **PO** - **nieufność, niechęć i obawę**, rzadko nadzieję (15%), a dość często złość i zdenerwowanie (25%) - pojawiające się bardzo rzadko w pozostałych elektoratach.

Rząd Leszka Millera został dobrze przyjęty przez społeczeństwo. Około połowy badanych spodziewa się, że będzie on lepszy od ekipy Jerzego Buzka i wiąże z nim nadzieję na poprawę sytuacji. Co drugi respondent zalicza się do zwolenników rządu, co drugi też uważa, że polityka tego gabinetu stwarza szansę poprawy sytuacji gospodarczej. Równie wysokim stopniem akceptacji cieszy się premier Leszek Miller. Uczuciem, jakie badani łączą z jego osobą, jest przede wszystkim nadzieja.

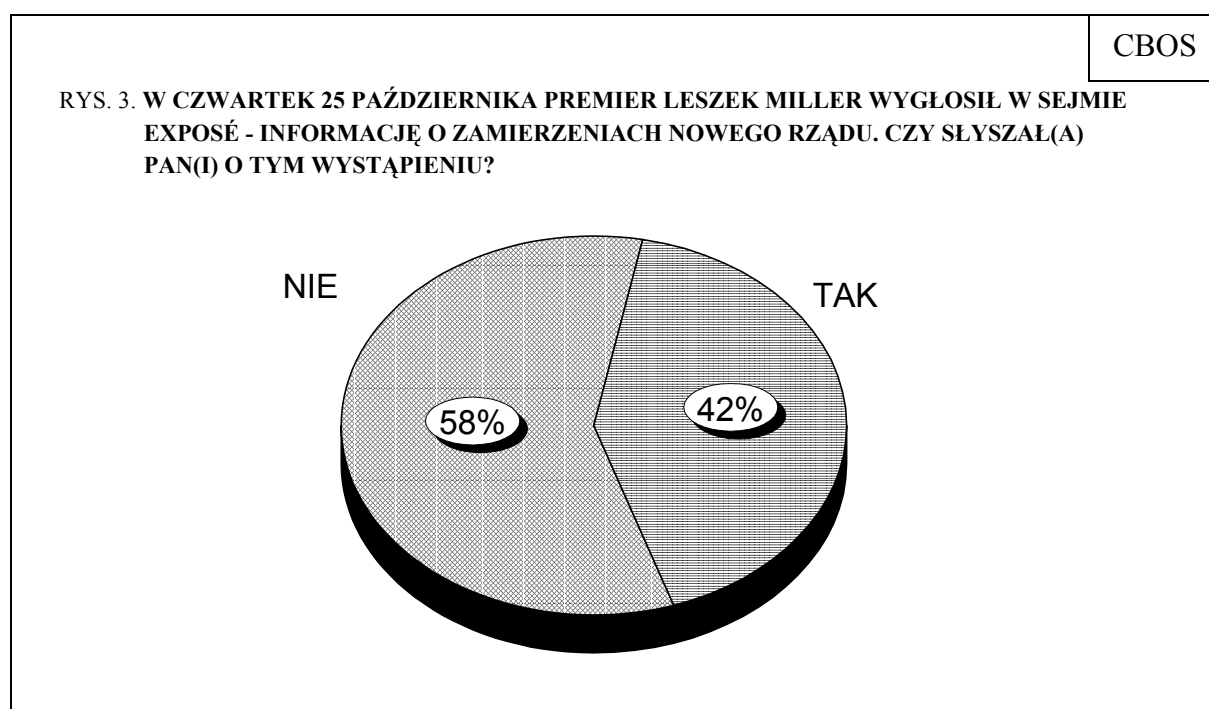
Trzeba jednak pamiętać, że wysoki poziom społecznego poparcia towarzyszy każdemu nowo powstającemu rządowi, zwłaszcza gdy wiąże się to z zasadniczą zmianą układu politycznego. Mamy tu bowiem do czynienia ze zjawiskiem swoistego „kredytu społecznego zaufania”, jakim obdarzane są nowo powstające gabinety.

Opracował

Michał STRZESZEWSKI

OCENA EXPOSÉ PREMIERA

Ponad dwie piąte Polaków zadeklarowało, że bezpośrednio oglądało lub co najmniej zna ze słyszenia programowe przemówienie premiera Leszka Millera wygłoszone w parlamencie.

Zdecydowana większość ankietowanych, którzy słyszeli o *exposé* nowego premiera (62%), oceniła je pozytywnie, częściej określając je jako dobre (50%) niż bardzo dobre (12%). Krytycznie o *exposé* premiera wypowiedziała się ponad jedna czwarta ankietowanych (28%), którzy je śledzili.

Wystąpienie premiera Leszka Millera zostało ocenione wyraźnie lepiej niż *exposé* premiera Jerzego Buzka wygłoszone cztery lata wcześniej. W 1997 roku 53% ankietowanych oceniło pozytywnie pierwsze wystąpienie premiera, a 37% miało o nim krytyczną opinię.

Tabela 12

Oceny <i>exposé</i>	Jak Pan(i) ocenia ogólnie wystąpienie:	
	premiera Jerzego Buzka XI 1997	premiera Leszka Millera XI 2001
	w procentach	
Było bardzo dobre, podobało mi się	11	12
Było dobre	42	50
Było nie najlepsze	29	19
Było złe, nie podobało mi się	8	9
Trudno powiedzieć	10	11
	N=493	N=405

W sumie ponad trzy czwarte oglądających wystąpienie Leszka Millera (76%) oceniło, że nowy premier dobrze się zaprezentował, a tylko 17% było przeciwnego zdania. Wśród zorientowanych w treści *exposé* ponad połowa (57%) uznała, że premier Miller przekonał ich do swoich zamierzeń, a 29% to osoby nieprzekonane.

Tabela 13

O każdym z poniższych stwierdzeń proszę powiedzieć, czy zgadza się Pan(i) z nim czy też nie zgadza? Czy, Pana(i) zdaniem, Leszek Miller:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
- dobrze się zaprezentował	29	47	13	4	7
- przekonał Pana(ią) do swoich zamierzeń	19	38	17	12	15
- będzie umiał pokierować sprawami kraju	19	44	11	4	22
- zna się na tym, co robi, o czym mówi	29	47	8	2	14

O tym, że wystąpienie premiera zrobiło dobre wrażenie, świadczy m. in. to, że blisko dwie trzecie oglądających jego *exposé* (63%) wyraziło przekonanie, iż nowy szef rządu będzie umiał pokierować sprawami kraju. Zdecydowana większość (76%) uznała także, że premier Miller jest osobą kompetentną - zna się na tym, co robi i o czym mówi. Tylko co dziesiąty (10%) był odmiennego zdania.

W porównaniu z wystąpieniem Jerzego Buzka sprzed czterech lat we wszystkich ocenianych aspektach *exposé* Leszka Millera zostało wyżej ocenione. Największe różnice dotyczą opinii o kompetencji obu polityków na stanowisku premiera. Leszek Miller wyraźnie częściej został oceniany jako osoba, która zna się na tym, co robi i o czym mówi. Nieco więcej oglądających *exposé* Leszka Millera odniosło wrażenie, że będzie on umiał pokierować sprawami kraju, niż było tego zdania wśród śledzących w 1997 *exposé* Jerzego Buzka. W sumie więcej osób uważa się za przekonanych co do zamierzeń planowanych przez obecny rząd niż ten sprzed czterech lat. Natomiast niewielka jest różnica w ocenie jakości prezentacji i tego, czy każdy z nowych premierów dobrze czy też źle wypadł w czasie swego pierwszego wystąpienia w parlamencie.

Tabela 14

O każdym z poniższych stwierdzeń proszę powiedzieć, czy zgadza się Pan(i) z nim czy też nie zgadza?						
Czy, Pana(i) zdaniem:	Jerzy Buzek			Leszek Miller		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach					
- dobrze się zaprezentował	78	16	6	76	17	7
- przekonał Pana(ią) do swoich zamierzeń	51	35	14	57	29	15
- będzie umiał pokierować sprawami kraju	59	16	25	63	15	22
- zna się na tym, co robi, o czym mówi	62	16	22	76	10	14
	N=493			N=405		

Nowy premier polecił swoim ministrom, aby każdy z nich na początku urzędowania zrobił w swoim resorcie „bilans otwarcia”, podsumowując dokonania lub zaniedbania ekipy rządzącej przez ostatnie lata. W prasie pojawił się przedruk dokumentu, który zaleca autorom tego bilansu skupianie się przede wszystkim na błędach i zaniedbaniach poprzedniego rządu. Dało to asumpt do dyskusji nad sensownością tego rodzaju podsumowań, które mają głównie charakter polityczny, a nie merytoryczny. Czy, zdaniem Polaków, obecna ekipa jest nadmiernie krytycznie nastawiona do wyników rządów kierowanych przez premiera Jerzego Buzka. Czy nowy premier zbyt krytycznie odniósł się do swoich poprzedników?

Niemal dwie trzecie ankietowanych, którzy co najmniej słyszeli o wystąpieniu premiera Millera, uznało, że krytyka rządów poprzedniej ekipy zawarta w jego pierwszym wystąpieniu na tym stanowisku była uzasadniona lub nawet zbyt łagodna. Tylko nieco więcej niż co piąty uznał, iż była zbyt ostra.

Tabela 15

Co sądzi Pan(i) o zawartej w tym przemówieniu ocenie dokonań...		
Czy ocena ta była:	poprzedniej koalicji SLD-PSL	poprzedniego rządu Jerzego Buzka, AWS-UW i AWS
	XI 1997	XI 2001
	w procentach	
- zbyt łagodna	9	17
- słuszną, sprawiedliwą	33	48
- zbyt krytyczną	41	22
Trudno powiedzieć	17	14

W porównaniu z opiniami sprzed czterech lat widać, że - zdaniem ankietowanych - obecna krytyka odchodzącego gabinetu jest dużo bardziej uzasadniona niż oceny krytyczne pod adresem poprzedników, wygłaszane cztery lata temu przez premiera Jerzego Buzka. W 1997 roku odsetek badanych uznających, że oceny dokonań koalicji SLD-PSL, zawarte w *exposé* nowego premiera, były słuszne lub zbyt łagodne, był zbliżony do odsetka tych, którzy uznawali, że Jerzy Buzek mówił o nich zbyt krytycznie.

Opracował
Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Stosunek do rządu Leszka Millera

	(%)				
	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	50	15	28	7	968
Płeć					
Mężczyźni	56	13	24	6	462
Kobiety	44	16	31	8	506
Wiek					
18-24 lat	45	17	29	10	150
25-34	46	15	34	5	175
35-44	53	17	25	5	183
45-54	56	15	22	7	204
55-64	50	11	30	8	96
65 lat i więcej	47	12	32	9	161
Miejsce zamieszkania					
Wieś	46	10	34	11	356
Miasto do 20 tys.	51	13	33	4	101
20-100 tys.	55	18	23	5	205
101-500 tys.	56	20	20	5	182
501 tys. i więcej mieszk.	44	19	30	7	125
Wykształcenie					
Podstawowe	44	11	32	12	290
Zasadnicze zawodowe	54	11	28	7	277
Średnie	50	19	26	5	309
Wysze	55	22	23	0	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	47	25	29	0	59
Prac. umysł. niż. szczebla	57	15	26	3	90
Pracownicy fiz.-umysł.	44	9	41	7	78
Robotnicy wykwalifikowani	59	12	21	8	87
Robotnicy niewykwalifik.	59	20	14	7	35
Rolnicy	50	10	25	16	65
Pracujący na własny rach.	44	26	30	0	26
Bierni zawodowo					
Renciści	42	18	31	8	117
Emeryci	51	13	28	9	182
Uczniowie i studenci	51	23	19	7	80
Bezrobotni	52	12	28	9	103
Gospodynie domowe i inni	37	6	51	7	44
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	53	15	28	4	159
społec. właścicieli					
prywatnych i państwa	48	24	21	7	76
sekt. prywat. poza rolnict.	57	14	26	3	164
prywatnym gosp. rolnym	51	9	24	16	69
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	48	15	25	13	124
276-399	51	10	30	9	84
400-549	55	11	27	7	201
550-799	50	13	30	6	134
Powyżej 799 zł	57	17	25	1	176
Ocena własnych war. mater.					
Złe	50	15	26	9	334
Średnie	48	14	29	8	452
Dobre	54	16	28	3	182
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	42	22	32	5	70
Raz w tygodniu	47	15	30	8	476
1-2 razy w miesiącu	49	13	27	11	162
Kilka razy w roku	58	13	23	6	178
W ogóle nie uczestniczy	62	14	22	1	79
Poglądy polityczne					
Lewica	80	4	14	3	328
Centrum	43	18	33	6	248
Prawica	26	42	26	6	157
Trudno powiedzieć	30	9	44	17	234

Tabela 2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Leszek Miller?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	22	25	968
Płeć				
Mężczyźni	59	20	21	462
Kobiety	47	23	30	506
Wiek				
18-24 lat	46	26	29	150
25-34	49	23	29	175
35-44	54	20	25	183
45-54	57	24	19	204
55-64	55	14	31	96
65 lat i więcej	57	19	24	161
Miejsce zamieszkania				
Wieś	49	16	35	356
Miasto do 20 tys.	57	19	24	101
20-100 tys.	59	24	18	205
101-500 tys.	54	24	22	182
501 tys. i więcej mieszk.	49	32	19	125
Wykształcenie				
Podstawowe	51	17	32	290
Zasadnicze zawodowe	55	19	26	277
Średnie	51	26	22	309
Wyższe	59	28	13	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	56	28	16	59
Prac. umysł. niż. szczebla	56	25	19	90
Pracownicy fiz.-umysł.	51	18	31	78
Robotnicy wykwalifikowani	62	19	19	87
Robotnicy niewykwalifik.	55	24	21	35
Rolnicy	45	14	41	65
Pracujący na własny rach.	46	32	21	26
Bierni zawodowo				
Rencisci	47	23	30	117
Emeryci	58	18	25	182
Uczniowie i studenci	48	34	18	80
Bezrobotni	56	15	29	103
Gospodynie domowe i inni	42	23	35	44
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	24	16	159
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	49	29	22	76
sekt. pryw. poza rolnict.	56	20	24	164
prywatnym gosp. rolnym	46	14	40	69
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	48	21	32	124
276-399	48	23	29	84
400-549	64	16	20	201
550-799	53	21	26	134
Powyżej 799 zł	60	25	15	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	52	22	26	334
Średnie	52	20	28	452
Dobre	58	25	17	182
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	37	20	70
Raz w tygodniu	50	22	27	476
1-2 razy w miesiącu	53	20	27	162
Kilka razy w roku	60	17	23	178
W ogóle nie uczestniczy	64	15	20	79
Poglądy polityczne				
Lewica	88	4	8	328
Centrum	41	29	30	248
Prawica	23	61	15	157
Trudno powiedzieć	37	11	52	234

Tabela 3. W czwartek, 25 października, premier Leszek Miller wygłosił w Sejmie expose - informację o zamierzeniach nowego rządu. Czy słyszał(a) Pan(i) o tym wystąpieniu?

	(%)		
	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	42	58	968
Płeć			
Meżczyźni	52	48	462
Kobiety	32	68	506
Wiek			
18-24 lat	32	68	150
25-34	32	68	175
35-44	43	57	183
45-54	51	49	204
55-64	50	50	96
65 lat i więcej	44	56	161
Miejsce zamieszkania			
Wies	32	68	356
Miasto do 20 tys.	48	52	101
20-100 tys.	47	53	205
101-500 tys.	48	52	182
501 tys.i więcej mieszk.	48	52	125
Wykształcenie			
Podstawowe	30	70	290
Zasadnicze zawodowe	32	68	277
Średnie	53	47	309
Wyższe	73	27	92
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	77	23	59
Prac.umysł.niz.szczebła	57	43	90
Pracownicy fiz.- umysł.	33	67	78
Robotnicy wykwalifikowani	40	60	87
Robotnicy niewykwalifik.	40	60	35
Rolnicy	25	75	65
Pracujący na własny rach.	35	65	26
Bierni zawodowo			
Renciści	40	60	117
Emeryci	46	54	182
Uczniowie i studenci	45	55	80
Bezrobotni	30	70	103
Gospodynie domowe i inni	25	75	45
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	55	45	159
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	62	38	76
sekt. pryw. poza rolnict.	38	62	164
prywatnym gosp. rolnym	27	73	69
Dochody na jedną osobę			
Do 275 zł	30	70	124
276-399	36	64	84
400-549	42	58	201
550-799	42	58	134
Powyżej 799 zł	63	37	176
Ocena własnych war. mater.			
Złe	37	63	334
Średnie	41	59	452
Dobre	53	47	182
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	48	52	70
Raz w tygodniu	41	59	476
1-2 razy w miesiącu	42	58	162
Kilka razy w roku	37	63	178
W ogóle nie uczestniczy	53	47	79
Poglądy polityczne			
Lewica	54	46	328
Centrum	41	59	248
Prawica	55	45	157
Trudno powiedzieć	17	83	234